

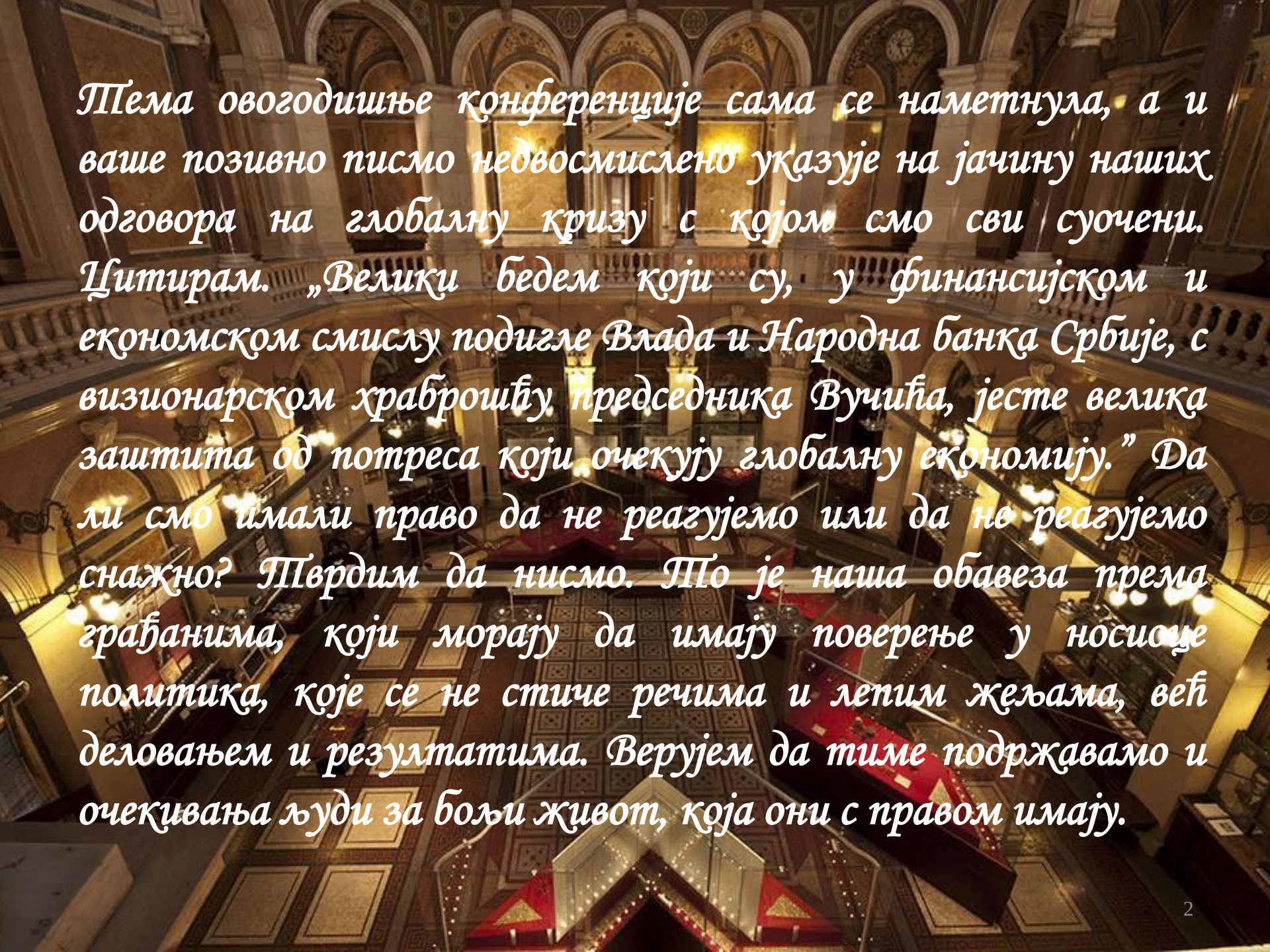
The background image shows a grand, ornate interior space, likely a bank or government building. It features a wide staircase with a red carpet running up the center. The walls are decorated with large arched windows and classical columns. A clock is visible on the upper level. The overall atmosphere is formal and historic.

MONEY FAIR CONFERENCE 21

Др Јоргованка Табаковић, гувернер
Народна банка Србије

Београд

4. март 2021. године

Тема овогодишње конференције сама се наметнула, а и ваше позивно писмо недвосмислено указује на јачину наших одговора на глобалну кризу с којом смо сви суочени. Цитирам. „Велики бедем који су, у финансијском и економском смислу подигле Влада и Народна банка Србије, с визионарском храброшћу председника Вучића, јесте велика заштита од потреса који очекују глобалну економију.” Да ли смо имали право да не реагујемо или да не реагујемо снажно? Пврдим да нисмо. Шо је наша обавеза према грађанима, који морају да имају поверење у носиоце политика, које се не стиче речима и лепим жељама, већ деловањем и резултатима. Верујем да тиме подржавамо и очекивања људи за бољи живот, која они с правом имају.

СТАБИЛНОСТ И ИЗВЕСНОСТ УСЛОВА ПОСЛОВАЊА ⇒ ОДРЖИВ РАСТ И ДУГО ТРАЈАЊЕ

Учешће фиксних инвестиција у БДП-у
(реално, у % БДП-а)

Кључни извори финансирања инвестиција (у млн евра)

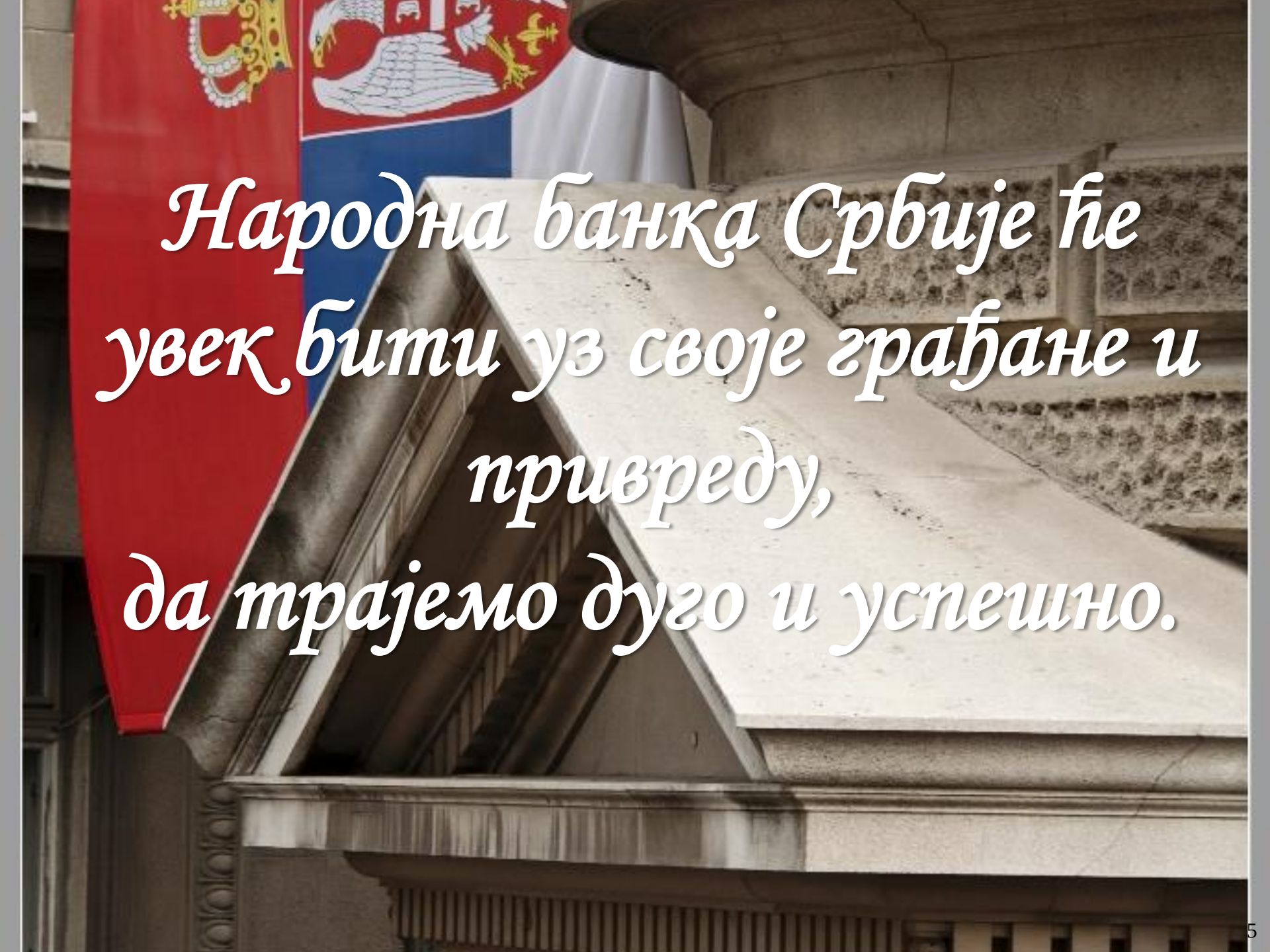
- Постизање макроекономске стабилности претходило је новом инвестиционом циклусу, који је започет 2015. године, уз диверсификацију извора финансирања инвестиција.
- У периоду 2015–2019. фиксне инвестиције расле су по просечној годишњој стопи од око 10%, уз кумулативни раст од око 64%. Учешће фиксних инвестиција у реалном БДП-у повећано је за 6,5 п.п., уз очекивани наставак раста у средњем року.
- Државне инвестиције су наставиле да расту и у 2020. години, уз пројектовани раст и у 2021. на око 5,5% БДП-а.
- Ранијих година инвестиције су се у великој мери ослањале на страна директна улагања.

⇒ Данас, захваљујући очуваној макроекономској и финансијској стабилности, стабилности девизног курса, као и спроведеној фискалној консолидацији, у последњим годинама успостављена су три снажна стуба финансирања инвестиција: вишеструко увећана профитабилност привреде, инвестициони кредити и удвостручене државне инвестиције.

⇒ Утицај монетарне политике НБС на раст профитабилности привреде није занемарљив. Преко 50% бољег резултата привреде у том периоду потекло је од две категорије на које НБС има опредељујући утицај – а то су повољнији услови финансирања и релативна стабилност курса динара према еврау.

ОДГОВОР НБС НА COVID-19 – НБС је готово сваког месеца реаговала неком од мера

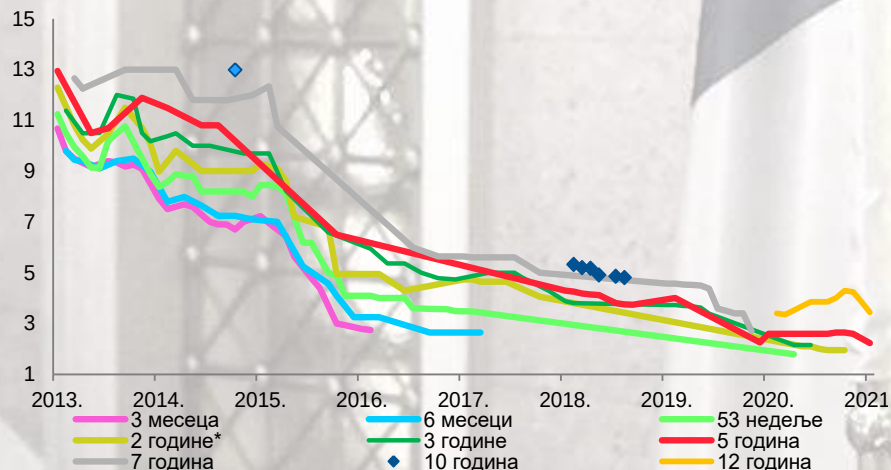
Март	Април	Мај	Јун	Јул	Август	Септембар	Новембар	Децембар	Јануар
Мере монетарне политике									
Референтна каматна стопа									
Смањена за 0,5 п.п., на 1,75%	Смањена за 0,25 п.п., на 1,5%		Смањена за 0,25 п.п., на 1,25%					Смањена за 0,25 п.п., на 1,0%	
Смањење коридора к.с. са ±1,25 п.п. на ±1 п.п.								Смањење коридора к.с. са ±1,00 п.п. на ±0,90 п.п.	
Пружање подршке динарској ликвидности									
Додатне своп аукције, рочност три месеца							Додатне своп аукције на редовној недељној основи (понедељком), рочност 3М		
	Смањење к.с. на дев. своп аукцијама								
Аукција репо куповине државних ХоВ рочност седам дана									
Аукција репо куповине државних ХоВ, рочност три месеца							Додатне репо куповине ХоВ на редовној недељној основи (четвртком), рочност 3М		
	Трајна куповина државних ХоВ на секундарном тржишту								
Корпоративне обвезнице укључене у ХоВ које се могу користити у монетарним операцијама НБС									
Повољнији услови за кредите у оквиру гарантне шеме									
				Омогућено одобравање динарских кредита из гарантне шеме по нижим каматним стопама – умањење од најмање 50 б.п. НБС компензује кроз вишу стопа ремунације на износ издвојене обавезне резерве					
Додатне мере Народне банке Србије									
Мораторијум									
	Застој у отплати обавеза дужника			Застој у отплати обавеза дужника					
Мере за адекватно управљање кредитним ризиком									
							Мере за олакшању отплату кредита дужницима који имају потешкоће у измиривању обавеза		
Стамбено кредитирање									
			Смањено обавезно учешће за куповину првог стана са 20% на 10%						
					Смањен минимални степен изграђености објекта чију је куповину могуће финансирати стамбеним кредитима банака				
					Продужавање рока отплате стамбених кредита за најдуже пет година				
Остали кредити									
			Продужење рока отплате за одobreне кредите становништву (осим стамбених) до осам година						
			Омогућено је банкама да до краја 2021. одобравају динарске кредите (до 90.000 динара) становништву само с потписаном изјавом о запослењу/пензији						
Превентивна репо линија са ЕЦБ-ом									
			Превентивна репо линија са ЕЦБ да би се, у случају потребе, домаћим банкама обезбедила додатна ликвидност у еврима						

*Народна банка Србије ће
увек бити уз своје грађане и
привреду,
да трајемо дуго и успешно.*

МЕРЕ НБС ОБЕЗБЕДИЛЕ СУ ЗНАТНО ПОВОЉНИЈЕ УСЛОВЕ ФИНАНСИРАЊА...

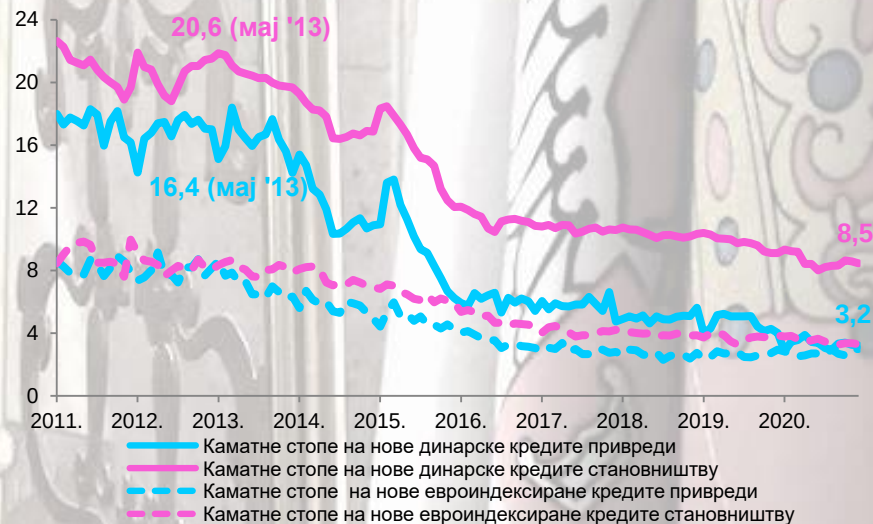
Каматне стопе на примарном тржишту државних динарских ХоВ
(на годишњем нивоу, у %)

Извор: Министарство финансија.

* Искључене купонске ХоВ чија је каматна стопа везана за референтну каматну стопу НБС.

Каматне стопе на новоодобрене кредите
(на годишњем нивоу, у %)

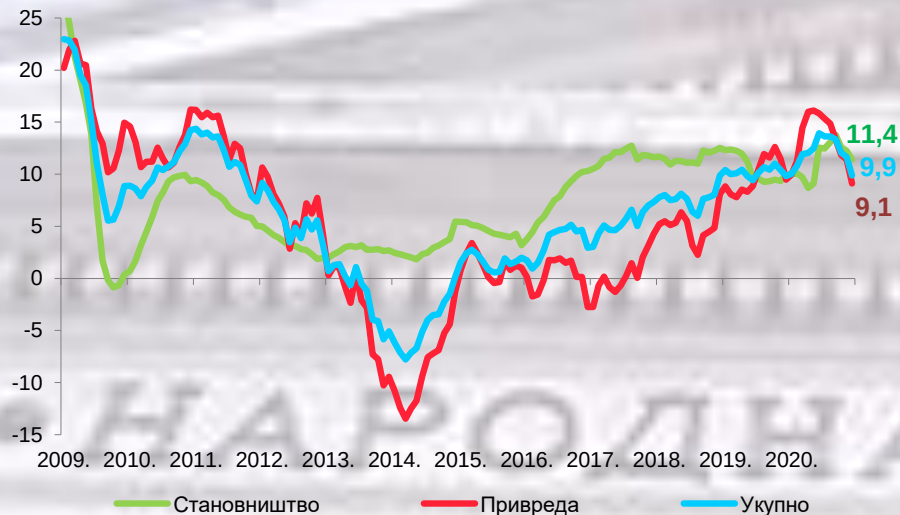

- Каматне стопе на државне ХоВ крећу се око својих минимума, као и каматне стопе на кредите приватном сектору.
- У децембру 2020, на десетогодишње ХоВ каматна стопа била је 2,5%, а на дванестогодишње ХоВ 3,4%. Очувана је и висока тражња за нашим ХоВ.
- **Каматне стопе на нове динарске кредите од маја 2013. (почетак ублажавања монетарне политике) драстично су смањене:**
 - на кредите привреди за 13,2 п.п.,
 - на кредите становништву за 12,1 п.п.

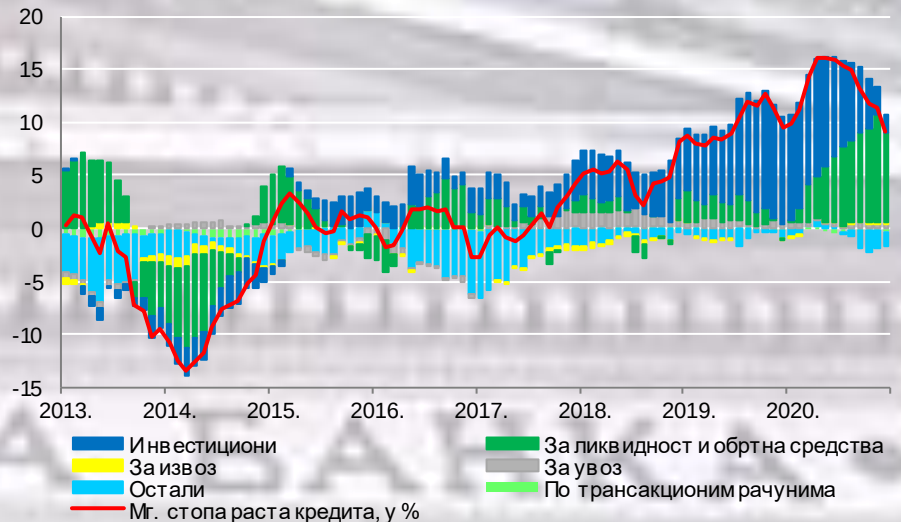
⇒ С циљем подршке економском опоравку, у 2020. години НБС је четири пута смањила референтну каматну стопу, на 1,0%. Том и другим мерама обезбедили смо још повољније финансијске услове, уз каматне стопе на нове динарске кредите привреди, које су током 2020. године додатно снижене за 0,8 процентних поена. Комбинација свих донетих мера довела је и до тога да су се прошле године каматне стопе на динарске и евроиндексиране кредите привреди готово изједначиле, што никада пре тога у Србији није био случај. Чак је у јануару ове године каматна стопа на динарске кредите привреди од 2,2% била на знатно нижем нивоу од каматне стопе на кредите у евро знаку (2,8%).

...И ПОДРЖАЛЕ ЗДРАВ РАСТ КРЕДИТНЕ АКТИВНОСТИ

Кредити привреди и становништву
(мг. стопе раста, у %, по сталном курсу, 30. септ. 2014)

Доприноси мг. расту кредита привреди
(у п.п., по сталном курсу, 30. септ. 2014)

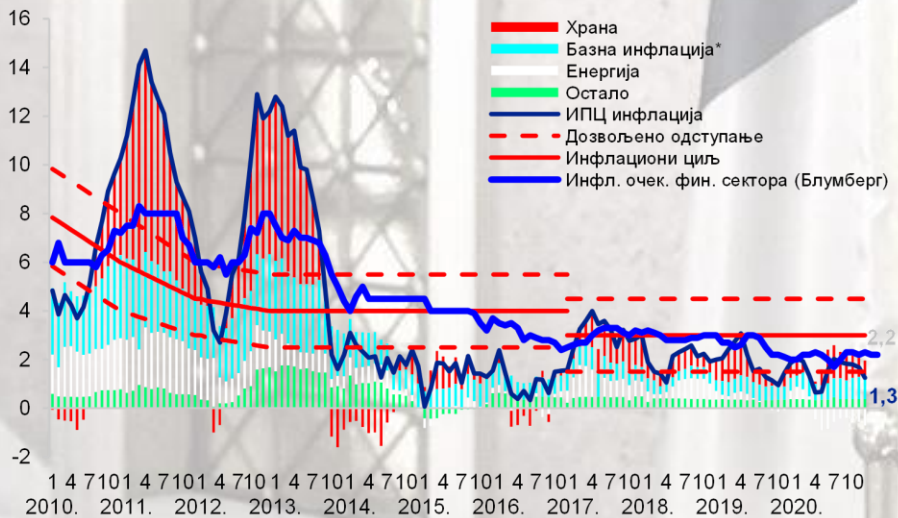
- Погољни услови финансирања подржавају кредитну активност, што је још један канал подршке опоравку привреде од кризе изазване пандемијом *COVID-19*.
- Ублажавање монетарне политике НБС, уз ефекте мера којима се стимулише одрживо кредитирање становништва, одобравање кредита из гарантне шеме, као и задржаних ниских каматних стопа на тржишту новца у зони евра, омогућило је наставак раста кредитне активности.

⇒ Као резултат свих мера које смо доносили, укупни домаћи кредити наставили су готово двоцифрени раст трећу годину заредом, уз здрав међугодишњи раст од 9,9% у децембру. Уз све мере, а упркос пандемији, учешће проблематичних кредита у укупним кредитима смањено је додатно, са 4,1% на 3,7%.

⇒ Кредити одобрени микропредузећима, малим и средњим предузећима чинили су 69% укупних кредита привреди у децембру, а њихов међугодишњи раст износио је 9,4%.

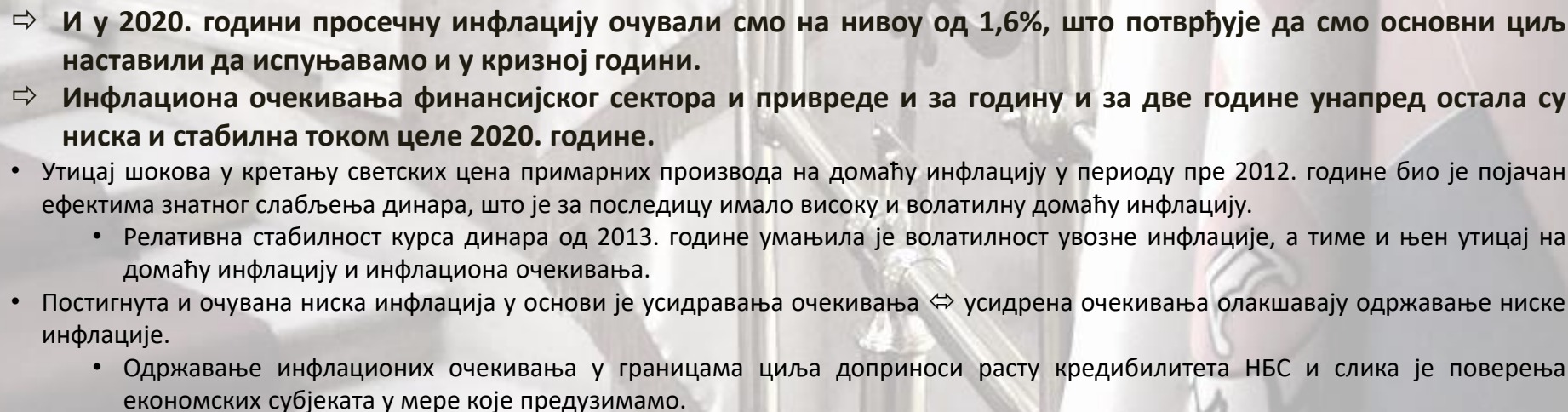
**ИНФЛАЦИЈА ЈЕ ЧВРСТО ПОД КОНТРОЛОМ НБС, ОКО
2% У ПРОСЕКУ ЗА ПРЕТХОДНИХ СЕДАМ ГОДИНА**

мг. стопе раста, (у %) и доприноси (у п.п.)

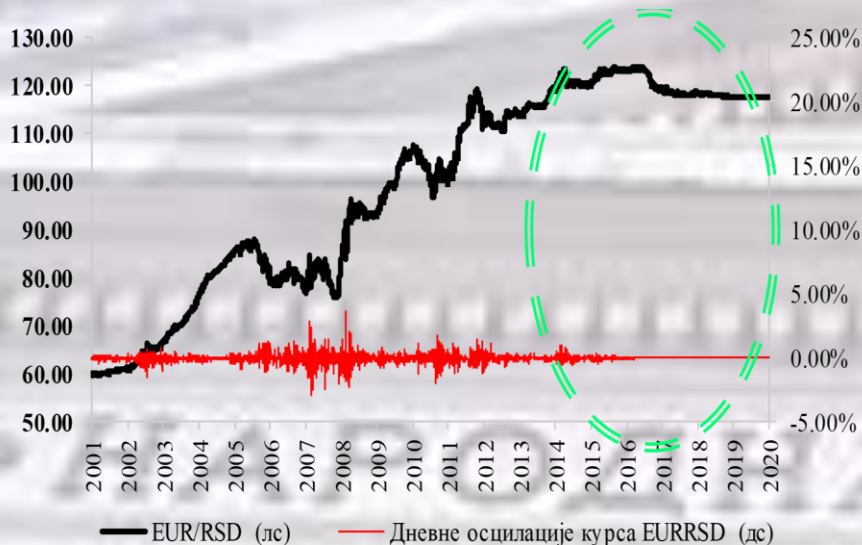
Доприноси појединих компонената мг. стопи раста увозних цена
(у п.п.)

-
- ⇒ И у 2020. години просечну инфлацију очували смо на нивоу од 1,6%, што потврђује да смо основни циљ наставили да испуњавамо и у кризној години.
 - ⇒ Инфлациона очекивања финансијског сектора и привреде и за годину и за две године унапред остала су ниска и стабилна током целе 2020. године.
 - Утицај шокова у кретању светских цена примарних производа на домаћу инфлацију у периоду пре 2012. године био је појачан ефектима знатног слабљења динара, што је за последицу имало високу и волатилну домаћу инфлацију.
 - Релативна стабилност курса динара од 2013. године умањила је волатилност увозне инфлације, а тиме и њен утицај на домаћу инфлацију и инфлациона очекивања.
 - Постигнута и очувана ниска инфлација у основи је усидравања очекивања ⇔ усидрена очекивања олакшавају одржавање ниске инфлације.
 - Одржавање инфлационих очекивања у границама циља доприноси расту кредибилитета НБС и слика је поверења економских субјеката у мере које предузимамо.

СТАБИЛНОСТ ДЕВИЗНОГ ТРЖИШТА ⇔ ПРЕДВИДИВОСТ ПОСЛОВНИХ УСЛОВА

EUR/RSD и дневне осцилације курса

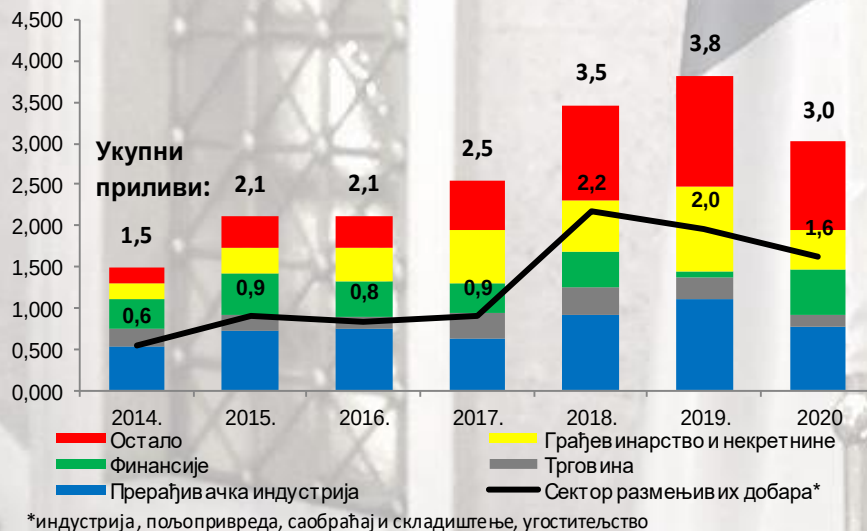
Кумулативна нето куповина девиза НБС на МДТ-у

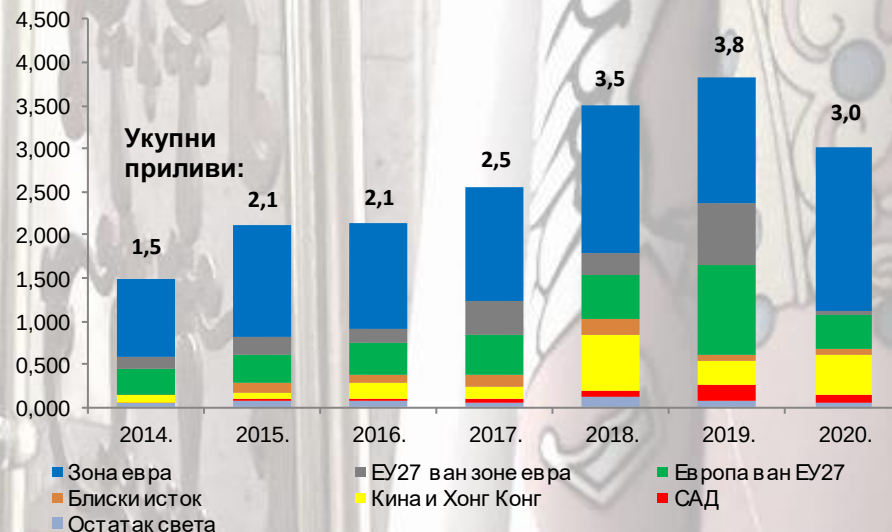
- И током глобалне кризе изазване **COVID-19** и високих турбуленција на глобалном тржишту, очували смо и релативну стабилност девизног курса динара према еврџ – промене курса биле су на другој децимали.
- Релативна стабилност динара један је од кључних доприноса за укупну макроекономску стабилност земље и за извесност пословања.
- У периодима преовлађујућих апрецијацијских притисака, који су последњих година резултат јачања макроекономских показатеља, НБС је, делујући проактивно – куповала девизе, увећавајући на тај начин девизне резерве и јачајући отпорност домаћег финансијског система на потенцијалне шокове из међународног окружења. **Од априла 2017. до краја 2019. НБС је у нето износу купила преко 5,3 милијарде евра.**
- У условима који креирају притиске ка слабљењу домаће валуте, попут актуелне неизвесности у међународном окружењу услед глобалне пандемије, НБС разборито и опрезно користи претходно увећане девизне резерве.
- Бруто девизне резерве на нивоу од 13,5 милијарди евра на крају 2020. биле су за 113,2 милиона евра више него на крају 2019. године. Одговорним управљањем девизним резервама повећали смо и учешће злата, као сигурне активе, на 13%, док је то учешће крајем 2012. године износило свега 5,7%.

СРБИЈА ДОКАЗАНО РЕГИОНАЛНИ ИНВЕСТИЦИОНИ ЦЕНТАР – ПРЕКО 3 МЛРД ЕВРА СДИ И ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ

Секторска структура СДИ
(млрд евра)

Географска структура СДИ
(млрд евра)

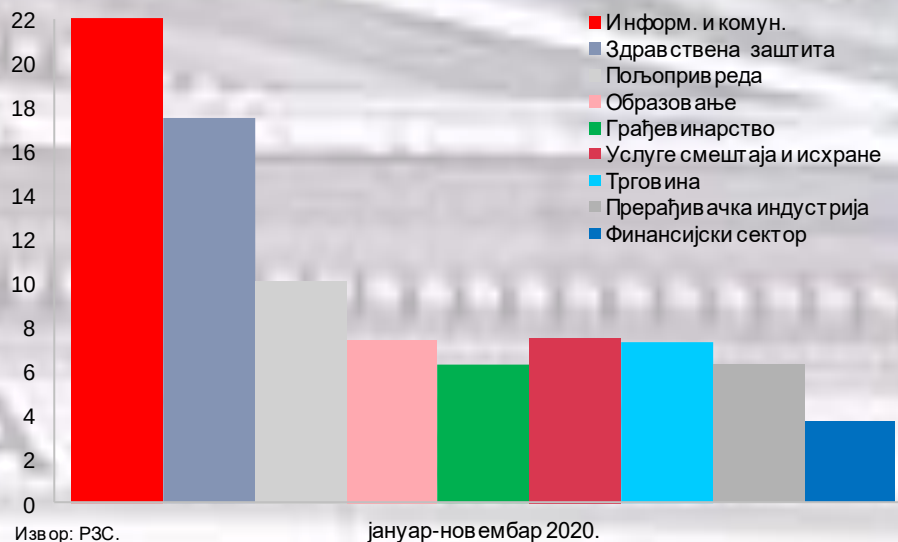
- ⇒ Уз напоре носилаца политика да се сачува наша економија, и прилив СДИ у Србију је, упркос пандемији, премашио 3 милијарде евра, што је највише од свих земаља у региону. То је конкретан доказ да је Србија препозната као регионални инвестициони центар. За наше људе и привреду то значи већу запосленост, боље плате и нове технологије.
- ⇒ Макроекономска и финансијска стабилност, уз структурне реформе, створиле су повољан амбијент за СДИ, које су диверсификоване по секторима и земљама порекла и доприносе извозном потенцијалу земље.
- ⇒ Србија је привукла око 60% укупних СДИ у регион Западног Балкана.
 - СДИ су географски диверсификоване.
 - СДИ су и секторски диверсификоване – од укупно 10,3 милијарде евра у последње три године, 5,6 милијарди евра усмерено је у разменљиве секторе.

ПОДРЖАЛИ СМО ГРАЂАНЕ И ПРИВРЕДУ – РАСТ ЗАПОСЛЕНОСТИ И ЗАРАДА И ТОКОМ 2020. ГОДИНЕ

Допринос м.г. расту укупне формалне запослености по делатностима
(просек периода, у п.п.)

Номиналне нето зараде по делатностима,
(мг. стопе у %)

⇒ За нас је кључно да смо сачували поверење привреде и грађана да ће држава и централна банка бити ту, за њих и уз њих, водећи рачуна о радним местима, зарадама људи, очувању производних капацитета и очувању ликвидности. Шта кажу подаци?

- Укупна формална запосленост је захваљујући мерама државе, а упркос пандемији, у 2020. години повећана за око 42 хиљаде лица (1,9% међугодишње). Овај раст у потпуности потиче из приватног сектора (нешто мање од 42 хиљаде лица, 2,7% међугодишње).
- Број регистрованих незапослених је и у јануару, пети месец заредом, испод 500 хиљада лица.
- Раст зарада је настављен по релативно високој стопи раста упркос успоравању економске активности, захваљујући свеобухватном пакету економских мера.
 - Просечна нето зарада је у периоду јануар–новембар 2020. године повећана је за 9,3% међугодишње.
 - Зараде су повећане како у приватном (8,8% међугодишње) тако и у јавном сектору (10,8% међугодишње) у истом периоду.

СРБИЈА У ЕМИНЕНТНОМ ДРУШТВУ – ДИНАРСКЕ ОБВЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ УЛАЗЕ У РЕНОМИРАНЕ *J.P. MORGAN* ИНДЕКСЕ

„Успех никада није случајан и не долази преко ноћи, већ је резултат преданог рада, залагања и побољшања домаће економије и финансијског тржишта у целини. Када смо 2015. започели активности на укључењу српских динарских обвезница у *J.P. Morgan* индекс обвезница, мало ко је веровао да ће се то заиста и десити. Успели смо да савладамо све препреке и с правом смо укључени у друштво земаља у развоју, које су свакодневно на радару међународних инвеститора. Ово је исход великог броја састанака које смо са овом институцијом имали у протеклих шест година, али и директних контаката и разговора *J.P. Morgan*-а с независним кредибилним учесницима у друштвеном животу Србије и на домаћем финансијском тржишту, чиме је *J.P. Morgan* стекао објективну и целовиту слику о нашој земљи. Укључивањем наших обвезница у овај индекс Србија ће постати још атрактивнија инвестициона дестинација и налазиће се на мапи најеминентнијих светских улагача. С правом очекујемо наставак знатнијег прилива инвестиција у нашу земљу, што ће дати директан подстицај бржем привредном расту.”

„Данашња објава представља снажан сигнал међународним инвеститорима да је Србија достигла ниво угледних земаља у развоју. То ће имати вишеструке позитивне ефекте на домаће финансијско тржиште и омогућити још повољније услове финансирања државе и домаћих компанија. Очекујемо додатну диверсификацију већ широке базе инвеститора који улажу у хартије од вредности Републике Србије, с обзиром на то да укључивање динарских обвезница у наведени индекс знатно повећава атрактивност наше земље као инвестиционе дестинације.”

„Одлука *J.P. Morgan*-а представља велико признање за све активности које смо предузели у претходним годинама, усмерене ка развоју домаћег финансијског тржишта и одржању стабилности домаће валуте – нашег динара. Чињеница да су динарске обвезнице биле у процесу разматрања (*Index Watch*) у претходној години дана, када се светска економија нашла пред великим изазовима, као и да је донета позитивна одлука о укључивању динарских хартија у *J.P. Morgan GBI-EM index*, указује да смо, упркос огромним изазовима, успели да очувамо отпорност и стабилност домаћег финансијског тржишта.”¹²

Потреба за снажним, јасним и благовременим сигналом стабилности, изједначена с проактивношћу у приступу и мерама које узимају у обзир и интензитет и период трајања негативних тенденција на које треба одговорити – у кризама је важнија него иначе. Ако централне монетарне институције то препознају, неколико корака су испред изазова. Верујем да подаци говоре да је Народна банка Србије управо тако радила. Правовремено мере донете одмах по избијању кризе COVID-19 спречиле су да се покрене спирала негативних догађаја изазваних психолошким и паничним реакцијама тржишних учесника.

Србија је и током кризе остала регионални инвестициони центар посвећен људима, унапређењу услова живота и рада, као и регионалној сарадњи. Ништа не повезује земље и народе као економија и заједнички интереси! Данас стварамо будућност на добробит људске цивилизације, која једино

може да опстане и напредује ако сарађује и договара се.

Ипак, време пред нама и даље носи изазове и наш посао се никад не завршава. Ја кажем да на Народну банку Србије, банку свих наших грађана, можете увек да рачунате!

Желим нам свима здравља, знања и родољубља!